

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztő: F. J. ...

Nagyenyeden

A KIADÓHIVATALBAN

hova

lap szellemi részét illető

közlemények küldendők

Kiadóhivatal:

Wold. János könyvkereskedés

hova

az előfizetéseket és hirdetéseket

bérmentésen küldendők.

Kéziratok nem adhatók vissza.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy

vidékre postán küldve

egész évre 4 frt.

félre . . . 2 frt.

hirdetmények díja:

5 soros helyre 5 kr.

Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Visszaemlékezés a deési kiállításra.

A szolnokdobokamegyei gazdasági egyesület által a múlt hó 17—20-ik napjain Deésen rendezett termény-, ipar- és állatkiállítás az erdélyi gazdák-nak azzal kapcsolatosan tartott vándor-gyűlését kedvező alkalomnak tekintvén az élénk közéletéről jöhrű Szolnokdobokamegye és a természettől is kedvező fekvéssel megáldott központja — Deés városa fejlődési viszonyainak megismerésére, nem tartom feleslegesnek ott nyert benyomásaimnak e tisztelt lap t. olvasóközönsége előtt pár vonásban kifejezést adni.

A kiállítás részleteiről és ünnepélyességeiről annak idején a napi lapokból kellő értesítést nyertek e lap t. olvasói is, — miért e sorok inkább Szolnokdobokamegye és Deés városnak a kiállítás-son bemutatott s azon kívül is feltűnt haladását kívánják vázolni.

Mert hiszen ily vidéki kiállítás nem az a tanulságos, mit országos nevű cégek, vagy termelők maguk részéről czikkeiknek bemutatása, a kiállítást rendezők részéről a kiállítás teljességének és díszének emelésére kiállítanak, hanem az, a mit az illető vidék gazdasági és ipari tevékenysége megismertetésére bemutatni képes. És meg kell vallanom, hogy a kiállítás e részben már előre fokozott várakozásomat jóval meghaladta.

Igazán, ha valaki az erdélyrészi kis városok általánosan ismert kezdetleges építési, ipari és forgalmi viszonyaiából való gyors kibontakozása és a vidéknek az egyoldalú külterjes gazdaságból az intenzívebb, több irányú jövedelmi esélyt nyújtó gazdálkodási módokba átmenése rövid idő alatt elérhető eredményeit ohajta látni, annak kár volt a kiállításról elmaradnia. annyival inkább, hogy Deés város lelkes lakossága a vendéglátásról ritka előzékenységgel gondoskodott.

Deés városa a Nagy- és Kisszamos összefolyása s az északi magyarhoni megyéket az erdélyi részekkel összekötő jó forgalmi utnak összetalálkozásánál egy város alakulására legkedvezőbb ponton fekszik, azonban elhelyezkedésére úgy látszik védelmi szempontból, nem a két víz összefolyásán alól a jobb parton kinálkozó szabad teret használta fel, hanem egy két kirugó hegyfok között fekvő, építkezésre kedvezőtlen fekvésű oldalát és így a Szamos általa sikon való közlekedéstől elzárt völgykatlanba fészkelte be magát.

De ezen kedvezőtlen hozzáférhetőség hátrányai az utolsó tíz év alatt legyőzettek. — A Szamos a közlekedést elzáró, ugynevezett Rózsahegy lábától visszagorva, kitűnő ut, rakodó helyek s azon alól kiterjedt sétányok kellett helyet adjon s a múlt évben a tulpartali közlekedés szilárd vashidval biztosított. Az ódon és szegényes házak helyébe modernizálási emeletes épületek, vagy lakályos, tágas földszinti lakok nagyszámmal emelkednek, a folyó évben 53 telken folyt építkezés. — A tágas, szép piacz egyetlen házon kívül, mind emeletes épületekkel van övezve s a hely fekvése miatt, a bár részben kanyargó és szegletes, de épen nem szűk utcák jó része koczkakő-járda és fasorokkal lett ellátva. — A piacz felett csekély magaslaton emelkedő góthizlésű református templom ódon kőkerítése lebontatva s az emelkedés planirozva díszes faragott kőfalazatba foglaltatva, díszes bazár nevű áruházak, bár kissé nyomott, de igen jó berendezésű nemzeti színház, ily népszerű városban ritkítják párjokat. Közintézményei közül a színházon kívül említésre méltók: a Rudolf kórház kitűnően berendezve tágas, díszes térme, berendezett telken, a megyei elagott szegények menedékháza (a büntetés-pénzek és megyei kutyadoból felállítva és fenntartva), szövő-gyár, mely évenként 10 növendékét kiképez; közbiztonsági, állatorvosi lakhely, polgári teljes fiú- és leányiskola, előbbi ipartanmühelyvel összekötve. Itt van elhelyezve egy honvéd-gyalog-zászlóalj és állami mentételepsztyá. Van két nagy üzletű szeszgyára marhahizlalóval, jó malma. Iparosai nagyszámúak. A már említett alsó díszes sétányán kívül benn a városban is közvetlen a piaczról kilépve, egy gyönyörű kilátást nyújtó magaslaton az ugynevezett óvár helyén még egy kisebb műkertészileg berendezett és fenntartott sétánya, — szóval a népességében is rohamosan növekvő kis város oly képt nyújtja a minden irányban való haladásnak, hogy a kiállításon kívül is érdemes volt a megtekintésre.

Attérve most a kiállításra, az ugy a kiállított tárgyak mennyisége, mint minősége tekintetében, sikerültnek volt mondható. Az ily kisvárosban kikerülhetlen többletfele való elhelyezés nehezítette ugyan az áttekintést; az állat- és gépkiallítás a kedvezőtlen rossz idő miatt, nehezen hozzáférhető volt.

Az állatkiállítás az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási szakosztályával együttesen rendezett és az egész erdélyi részre kiterjedő volt, főleg a lovak voltak nagyobb számmal képviselve, a szarvasmarhák közepesen; juhok, sertések kis számmal, de kitűnő minőséggel. Szolnokdobokamegye állattenyésztése derekasan kiállította a versenyt, különben csak Erdély északi fele vett ez osztályban részt. (Vége következik.)

Az erd. ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

Múlt hó 27-én kezdődött s 30-án végződött. A régi szokáshoz híven, sok fontos tárgy került szönyegre, de mi csak a legfontosabbak közlésére szorítokozunk.

Legkimagaslóbb helyen áll a püspöki jelentés, mely különösen az egyházkerület és az egyházközségek anyagi ügyeivel, de ezzel kapcsolatosan saellemi állapotával is foglalkozik. Az iskolába járók száma 1008-al több, mint 1884-ben vala. Az áttértek száma 110 gyarapadást mutat. Adományozás úján 198.364 frt. szorgalmi jövedelemből 22.084 frt folyt be. Az országos segélyalap 24% emelkedést mutat s jelenleg 110.000 frt tőkével rendelkezik. Daczára azonban ennek a szükség mégis nagy. 261 segélykérvény érkezett be, részint egyes személyek, részint egyházközségek felségelésére. Csak a misioi ezélokra 3250 frt állandó segély s beruházásokra 2500 frt szükségeltetik.

Második helyen áll Parádi Kálmán, tanügyi előadó jelentése, ki dicsérőleg emlékszik meg a tanuló ifjúság szorgalmas önképzői munkásságáról, mely az irodalom iránt meleg érdeklődést árulja el. Ezzel szemben felmiliti, hogy a jutalmak és ösztöndíjak összege 28.150 frt és 33 drb aranyat tesz ki az összes erdélyi tanintézetekben. Három tanoda u. m. a sepsiszentgyörgyi, zilahi és szászvárosi 24.000 frtnyi államegelyben részesült. Az egészségügy általában mindenütt kedvezőnek mondható.

Tárgysorozat rendén színe került a ker. közgyűlés megtartási idejének kérdése. A közgyűlés rövid vita után abban állapodott meg, hogy ezután mindig szeptember hóban, szombat napon kezdődőleg ül össze. Ugyanakkor elhatározta azt is, hogy 1888. jan. 1-től, két 500 frtos alapítványal, tehát 1000 frttal belépik a magyar prot. irodalmi társaság tagjai közé.

Sajnálattal vétetett tudomásul, hogy az egyházkerület az E. M. K. E.-el nem tudott a magyar kulturális érdekek megvédésében és terjesztésében egyszégre lépni. Az E. M. K. E. ugyanis oly feltételeket szabott, melyek a prot. autonómiát nagy mértékben veszélyeztetik, de ha

TÁRCZA.

A légyott.

I.

Szinhely egy kávéház. Az egyik sarokasztalnál busan üldögél egy előkelő férfi. — egy másik hozzálép és vállára ütve, megszólítja:

Miért szomorkodol, János?

János (sohajtván) Barátom, nóm megcsal, mást szeret . . . Egy ideig azt hittem, hogy ő a leghivebb aszszony, valódi angyal; most már belátom, hogy igazuk volt azoknak, a kik kárhoztatták, hogy őt veszem nőül, a kik azt mondták, hogy hiu és kaczer . . .

De lát bizonyos vagy-e benne, hogy hűtlen hozzád? Sz' épen az a baj, hogy nem vagyok egészen bizonyos.

A nap legnagyobb részét hivatalomban kell töltenem, mikor pedig otthon vagyok, semmi gyanusat sem veszek észre. A cselédek nem akarják megmondani az igazat, pedig tegnap is azt mondták a házmester, hogy egy csinos fiatal ember többször ment fel az első emeletre, a hol —

Hát aztán nód mit mondott erről?

Hja, őt meg sem kísérttem vallatni. Egy párszor igyekeztem, de semmire, sem mentem; mindig lefegyvereztem s a végén még nekem kellett bocsánatot kérnem féltékenykedésemért . . .

Értem, értem a dolgot (félre: bizony papucs-kormány alatt is vagy te, meg aztán...) hm, hm! mindjárt gondolunk valamit . . . hop! megvan.

János: Bravo, édes Gábor! halljuk a tervet.

Figyelj ide, s húzódj közelebb.

Hosszasan suttognak, majd vigan távoznak.

II.

(Csinosan butorozott szalon.) Egy szép, fiatal nő töprengve jár föl s alá, kezében egy rózsaszín levélkével melyet olykor idegesen gyűrget össze; az ajtó nyílik, s elegáns fiatal férfi lép be.

Szervusz, édes Irma!

A fiatal nő: (félrezenve) te vagy bátyám?

En — de hát neked mi bajod van; hisz máskor rendszeren vig vagy, most szomorúnak látszol

Képzeld csak, édes Lajos: valami gazember már harmadikban ír nekem szerelmes levelet, s rendez-voust kér tőlem. Ha nem válaszolok neki, tovább is folytatja szemtelenkedését, ha elutasító levelet írok, az sem használ, mert azt írja a szemtelen, hogy tudja jól, a nők eleinte vonakodnak s épen azért kitartó lesz . . . Férjem egy idő óta ugy is nagyon féltékeny; hát ha még megtudja a dolgot . . .

Add csak ide egy kissé azt a levelet!

Itt van!

Lajos felolvassa a levelet, s hosszas gondolkodás után felkiált: gondoltam valamit!

Halljuk!

Fojtott hangon beszélgetnek; majd a férfi füttyö-részre távozik, míg a nő dalolni kezd.

III.

Az előbbi kávéház és sarokasztal. János és Gábor izgatottan beszélgetnek.

János (dühösen), Úgy-e mondtam, hogy válaszol a kedves! Nem sokáig vonakodott már a harmadik levélre

— nesze, itt van a levél, olvasd. Azt írja, hogy ott lesz estére a sétatérén, a tó partján — nem is álmódja, hogy engem talál majd ott, valami epedő ficser helyett; szép meglepetés lesz majd!

Gábor (miután elolvasta a levelet) csak hidegvér, barátom. Én is veled megyek, s egy távoli padról lesem a dolog kimenetelét.

János: köszönöm, te vagy egyetlen igazi barátom! Számitok read este kilenc órára.

Kezet szorítanak s sietve el.

IV.

Este a sétatérén. A terebélyes fák lombjai közt alig alig hatolnak át a holdsugarak. A tó vize csillog a hold ezüstös fényében. Két köpenybe burkolt alak jelenik meg; az egyik leül egy padra, míg a másik, kinek arcát árarez fódí, sétálni kezd a tó partján, mialatt a tulsó parton egy lefátyolozott női alak tűnik fel.

Az álarozos férfi: hah, itt van a csalfa. Először szépen beszéllek vele, nehogy elriasszam; még kezét is csókolok neki. A lefátyolozott nő elé siet, s elváltozott hangon szavalja:

Hát eljöttél, drága angyalom? Im lásd imádotat lábaidnál (le akar elébe térdelni a fűbe, midőn a fátyolos hirtelen nyakonüti s mély hangon megszólal:)

Nem vagyok én a te imádotat, gazember, hanem a bátyja. Majd megtanítlak én tisztességes, férjes nők után szaladgálni, haszontalanja!

Az álarozos el akar illanni, Lajos visszatartja, s gunyosan mondja: ne tessék még elsietni, hadd lássam legalább, hogy kihez volt szerencsém? Rövid dulakodás után lerántja az álarozot, s szinte megdermed meglepetésében.

olyan módozatokat talál, melyek folytán e nehézség megszűnik: az erdélyi ref. egyházkerület ohajva lép szövet-ségre az egyetlennel a nagy feladat keresztülvitelére.

A segédlelkész intézmény ujjaszervezéséről is volt szó, de a hosszas vita után sem tudtak megállapodásra jutni. A kérdés áttétetett, véleményadás végett az egyes egyházmegyékhez s majd csak a jövő közgyűlésen kerül szövegre ismét. Nagy érdeklődéssel és alaposággal szólottak a kérdéshez: dr. Kovács Ödön, Benkő János, Nagy László és Szász Domokos.

A jövő közgyűlés fog határozni a theol. szigorlatok, a theol. magántanárság és a theol. tanárminősítés kérdésében is, — biztosokul azonban, a tanári vizsga léttele alkalmára, a püspök elnöke alatt, Benkő János, Szász Gerő és Hegedűs Lajos espereseket egyhangulag megválasztja.

Pedig választásokban nem volt fősvény ez a ker. közgyűlés. Már az ülésezés első napján délelőtt két egyházkerületi képviselőt választott: Kis Mózes és Benedek Sámuel, kik közül egyik a vajdahunyadi, másik az erdélyi egyházmegyei képviseli. Ugyaneznap délután, megválasztotta az áll. ig. tanács 6 tagját. Még pedig a 85 szavazat közül dr. Kovács Ödön 85-el, dr. Kolozsvári Sándor 82-el, Parádi Kálmán 83-al, Gyarmathy Zsigmond 82-el, Domokos Antal 80-al és Sárkány Ferenczet 72-el. Konventi képviselővé dr. Kolozsvári Sándor s házassági főtvényészeki bíróné Bihary Sándor választatott.

Választottak ezenkívül fő- és aligondnokok, nevezetesen a v. hunyadzarándi egyházmegyébe főigondnokká Barcsai Béla, a marosi és erdélyi egyházmegyébe aligondnokká ifj. Czákó József és Zathureczky Gyula. A szászvárosi Kun-tanodánál, két aligondnoki szék szintén betöltetett; Gönczi András és Balogh József lettek választva.

A gyűlés első napja délutánján egy nevezetes, czélzataiban és eredményében messzekiható esemény történt, mely méltán foglalhat helyet a nagy és nemes tettek sorába. Egy magát megnevezni nem akaró egyén 40000 frt alapítványt tett le a nemzetiségi kultur czélokra az áll. ig. tanács kezébe, hogy az azt az általa megszabott czélra fordítsa. Hogy ez a „jókedvű adakozó“ szintén arról van meggyőződve, hogy a magyar nemzeti kulturális érdekeket az erd. ref. egyházkerület mindig hiven szolgálta és fogja szolgálni — világos ezen nagyszerű tettéből.

E közgyűlés 27 ifjú lelkészt bocsátot ki arra a nehéz küzdőterre, melyen oly sok szükség van erőre, buzgóságra, erényre és önmegtartóztatásra. Felszenteltettek és kibocsátottak: Bartha József mikesfalvi, Bartha Dezső tasnádi, Barabás György eszéki, Bedeházi János kidei, Biró Géza selyei, Borsai László bibirczfi, Csekme Ferencz ger-nyeszegi, Csulak Zsigmond kóbori, Ferenczi István zalathnai, Józsa Sándor kisborosnyói, Derzsi Lőrincz istvánházi, Karácsony Sándor patakfalvi, Kerekes Sándor peéri, Benkő Gyula kovásznai, Kópataki Gyula domokosi, Kövendi Kálmán torboszlói, Kovács Ödön alsósiményfalvi, Magyar István ákosi, Pataki Gábor esztényi, Pécsy Árpád medgyesi, Péter Antal lőrinczrévei, Sipos György palatkai, Szilágyi János lecsméri, Zsigmond Károly hét-falusi és Vásárhelyi Zsigmond felsőboldogasszonyfalvi pap.

Hát te vagy, János? mi dolog ez?

Ezalatt Gábor is oda szalad. Mindketten: magyarul meg a dolgot!

János: majd elmondom, csak először ígérjétek meg, hogy senkinek sem szölközök egy szót se a dolgról. A föld alá bujnak szegyenletemben, s talán Irma meg sem bocsátana...

Mindketten: szentül ígérjük, hogy hallgatunk!

János: köszönöm. Barátim! nőm valódi angyal, én vagyok a legboldogabb ember a földön!

Szőcs Géza.

A nagyenyedi ref. templom története

a 16., 17. és 18. században.

(Folytatás.)

Nádudvari végre is engedni volt kénytelen a püspök által megjelölt vasárnapon a részleges isteni kegyelemmel ellenkező tanításait, az enyedi templom szöszékéből, nagy gyülekezet jelenlétében visszavonta, hozzá tette azonban, hogy ezt nem meggyőződésből, cselekedte, hanem azért „hogy magát a szent Sinodus és a Supremum Consistoriuma parancsolatajához accomodálja.“

A visszavonás alkalmával mint kiküldött papi biztosok jelen voltak: Kibédi R. András enyedi egyházmegyei jegyző, továbbá Muzsnai Márton és Papp János.

A megtörtént visszavonás, dacára azon megjegyzésnek, mely azt kísérte, a püspök és főkonsistorium által,

LEVELEZÉS.

— Újszülött dalkör. —

A „Gyulafehérvár“ folyó évi 32-ik számában egy dalkör alakulása van leírva. Ki azon sorokat írta, kérelhetlenül szemelött tartá a társadalmi arany szabályt, mely az öndicséretet tiltja, midőn ugyanis ezen új kisedetársulat atyjáról szól. — szokott szerénységével háttérbe lép és más nevez meg indító ok gyanánt.

Ha szabad volt kedélyesen mást adni ki szerzői, legyen szabad a leplezetlen igazság nevében a valódi szerzőt nevezni meg. Nem más u. i. ezen a katonaság és polgári körök közötti összetartást megerősíteni és a társadalmi életet élénkíteni hivatott vállalat szerzője, mint dr. Mayer Lajos ur, ki eddig is közkeletűségnek örvendett és ki most a hangok szálaival akarja még inkább összefűzni az emberket.

Hogy ezen nemes tervét annál jobban előmozdíthassa s e czélra saját lakását is átengedte. Termeiben tanyázik a kedélyesség, mint törzsvendég ül ott a barátság és most ime még látogatást tesz a dal is.

Asztalain szanaszét hevernek költői rendtelenségben a komoly jog és derültebb irodalom válogatott termékei.

A dalkör kezdeményezőjével szemben a legszebb várakozással eltelte gyűltekek össze a hirtelen toborzott tagok és ime a karmester criticus vonásai előtt az ember, kinek magatartása finom modorról szónokol, kinek tekintete is beszédes — elnémult. A többiek kimondták az „á.“: — ő nem. Hogy lehet a társaság hangadó embere — hangtalan?!

Mi ismerte taktikáját, inkább azt gondoljuk, hogy szép csendesesen egy meglepő solo-ra készül, mert nem tudjuk elképzelni, hogy oly magas ember mint ő, a hangok létráját miért nem érné föl.

A megbeszélés után a kívánatos kedély-stimulálás sem hiányzott, midőn dr. Mayer előrukkolt batteriáival, liquid alaktalban.

E sorok íróját igen megörvendeztette azon körülmény is, hogy az első próba után, hol eleinte acqua szerepelt, később Gambirinusnak is hódoltak a tagok.

Ezen alkalmakkal elhasznált dohány és borszivar különlegességekből emlékül a hamu maradt vissza.

Dr. Mayer bebizonyította, hogy nemcsak a tervek, hanem a tett embere. Fáraozásait eddig még siker koronázta, reméljük, hogy az ügy, melyet törhetlen buzgalommal kezébe vett, szorosabbi társaság emeltyűjévé leend.

Ki a társaságba üdvös mozgalmat tud hozni, nem él csupán önmagával. Azon pedig dr. Mayer nem fog talán csodálkozni, hogy e sorokat enyedi lap hozza, mert elgondolhatja, hogy a jó hír messze szárnyal: Ein guter Ruf geht weit. . . .

Egy jó barát.

A „holland“ Madács.

(Folytatás.)

A művel magával és első sorban annak alapgonddalátával, eszme menetével foglalkozik író a következő lapokon. Előzetesen — az arisztotelesi dramaturgiai elvek alapján ítélve, megjegyzi, hogy nem drámával van dolgunk, miután a három egység törvényét nem látjuk érvényesülve és azután k. b. így folytatja:

Három alak foglalkoztatta századok óta a művészetet. A hasverus, Don Juan és Faust. E három név mindenikéhez egy határozott képzet fűződik, határozott szellemi tulajdonok megtestesülései, Faust a csilla-

pithatlan tudásvágyának és kételynek, Don Juan a zablátlan és telhetetlen élvágyának typosai. Ahasverusban meg az örök bolygó nyugtalanság, halálvágya egy embernek, ki maga körül mindenkit kidőlni lát, míg neki tovább kell élnie, testesül meg. Madách darabja e három elem vegyüléke, nem a contrastokat, hanem az összhangot, a harmóniát keresi a három különböző typos között. Mi az egyetemes emberi vonás, melyet ők e tulhajlottságokban mutatnak? Mennyiben hordja minden ember mindig csak egy részét magában ama tulajdonoknak, melyeknek ők teljes incarnatiói és a melyek minket kizárólagos, az egésznek hátrányára történő egyoldalú fejlődésükkel csak különösen érinthetnek?

A kérdés, melyet Madách magának felvet, tulajdonképp kétféle: mi az ember? és mi a sorsa az embernek? eszköze-e vagy teremtője-e a n n a k. ura, vagy rabja-e a körülményeknek? Nem egyetlen korszak bűneit vagy ideáljait, nem bűneit és ideáljait minden időknek, meg azoknak is, melyeknek öröme és fájdalma csak a jövőben megszületendő nemzedéknél rejlik. igen: az egész emberiség küzdelmét vezeti Madách szemünk elő.

„A Madách darabja is Fausttragedia“, fűzi tovább írónk és ez állítását a Faust legendában kifejezést nyert gondolatoknak: az ismeretének, képességeinek szűkkörével elégedetlen ember örök vágyódásának illusztrálásával indokolja. A különbséget csak abban látja, hogy Madách az embert tehetetlenségének tragikus tudatával kételyeivel, lelki harczaival, ama pillanataival, melyekben csüggedten kérdi: hát semmit sem tudhatunk, soha sem fogunk tudni? — nem a német tudósnál, hanem a dolgok kezdetén, a paradicsomban már, mutatja be. Már az első ember egy Faust, ki midőn az ismeret fájáról a tiltott gyümölcsöt leszikítja, keserűséggel telve kiált fel:

„Waar is dan nu 't beoefde resultat?“

Een vadsel schlechts te meer won ik er bij.“

Már a két mű szerkezetében is feltaláljuk a hasonlóságot. Mint Göthe ugy Madách is egy prologgal kezd művét, mely pontnál, — úgy véli írónk — mindkét költőre nézve Jób könyve volt az inspiráció. A 2-ik jelenet rajzában, mint sajátos vonást említi fel, hogy már az első emberpár boldogsága nem nyilatkozik annyira aránytalanul, hogy ama teljes élet háttérében a még meg nem született halál szunyádó alakjának körvonalait ki ne vehetnők; kiemeli a művész azon páratlan tapintatát mely az első emberek tökéletes ártatlanságában, ritka, tálentummal, néhány finom, éles vonás által, a bűnre való fogékonyt már beszötte. Ádám már a kevélységnek és uralomvágyának csírát ott látjuk és Évánban a bizalmatlanság és hálátlanság, kapcsolatban a változékony-sággal, már nyilatkoznak, hogy Lucifer épen e gyarlóságai alapján, hiúságának kizsákmányolásával, közelíti meg és teszi sátni művének eszközövé.

Szellemesen, a költői tollat mindenütt eláruló vonásokkal reflectál írónk a mű további részleteire, míg aztán az Ádámra borult álommal kezdetét vevő „tragediára“ áttérve, így jellemzi azt: „Nem az ember a maga egyediségében, hanem az emberiség lép fel a következő jelenetekben, úgy cselekvőleg, mint szenvedőleg. A világ-történelem minden részéből markol egyet író és Ádám azoknak mindenikében, folyton cserélkező formákban, mint az egésznek képviselője tér mindig vissza; beane, az emberben, ki mindent áthatni és egyszersmind mindent birni ohajt, azon egész kornak, melyben mozog, uralkodó nagy gondolata centralizálódik.“

miatt a főiskola előjáróságával végre igen természetesen kellemetlen összeütközésbe jött.

Egy könnyelmű nővel folytatott viszonya következtében nevével is meghasonlott. Ezek miatt állása tarthat lanná válván, 1746. november 16-án a marosvásárhelyi Kollegiumtól is bucsut vett s nejét, gyermekeit elhagyva, az anyaországba távozott.

Itt a ref. Anyaszentegyházból kilépve, a róm. kath. hitre tért át. Állandóan sehol sem tudott maradni, hanem egyik városból, községből a másba vándorolt, hanyódott, vetődött. Később a hazából is kibujdosott. — Nyugtalan természete a távol Hollandiába üzte ki, hol a ref. hitre ismét visszatérve, mint Bod Péter írja, kenyerét tanítással kereste.

Konecz József m.-vásárhelyi tanár úgy tudja, hogy ezen felette nyugtalan természetű ember viszontagságos földi életét 1754-ben fejezte be Hollandiában.

Nádudvari nemcsak tanult ember, de kitűnő szónok is volt. Több munkája nyomtatásban is megjelent, ezek között 5 orációja, melyeket különböző alkalmakkal mondott el. Egyet jelesen VI. Károly császár elhalálása alkalmával latin nyelven 1740-ben; egy mást gróf Kemény Sámuel koporsója mellett 1744-ben stb. Irodalmi termékei egy könyvbe összegyűjtve, a m.-vásárhelyi collegium könyvtárában őriztetnek.

Benjamin nevű fiából pap lett s az abrudbányai ref. egyházban szolgált.

(Folyt. következik.)

Megszűndi...
individi...
ember...
ségnek...
örök sz...
hatalm...
élvágy...
vándorl...
a nót...
változik...
áll, maj...
ismét...
Az emb...
mégis e...
zódik le...
vét nem...
lenni...
Ez...
tárgyal...
jával ra...
nebbi s...
korlátol...
hatom...
mum...
a t. olva...
A...
a hatal...
eredetis...
hasznol...
nézetérő...
A...
teljesen...
nagy és...
lemait...
Kivánjon...
több lyr...
Faustja...
pontokra...
oly geni...
het...
Az...
költőnek...
akkor a...
szorult...
maga ut...
egy a m...
örök nyu...
iránti fog...
zásra kés...
karjaiba...
amaz egy...
megteste...
Ha...
a kétked...
gáló, rész...
nek találj...
tén ez al...
viszonyba...
Luciferre...
mint e n...
kezhettek...
vólna fela...
hangok fo...
a jog felt...
sen, az ut...
megajánd...
alkotásáva

Juan a zablátnan
eruban meg az
embernek, ki
többi tovább kell
rom elem ve
összhangot, a
pus között. Mi
tulhajlottságuk
ember mindig
nak, melyeknek
kizárólagos, az
lódésükkel csak

felvet. tulaj
sorsa az em
n a k. ura, vagy
korszak bűneit
nden időknél,
dalma csak a
igen: az egész
eink elé.

„fűzi tovább
ában kifejezést
képességeinek
lásának illusz
ban látja, hogy
kus tudatával
ai, melyekben
unk, soha sem
hanem a dolga
tja be. Már az
eret fájáról a
elvé kiált fel:
tat?
ik er bij.”
ájuk a hason
rologgal kezd
indokolt költőre
jelenet raj
ogy már az
ozik annyira
en a még meg
onalait ki ne
n tapintatát
gában ritka,
tal, a bűnre
már a kevély
és Évánban a
a változékony
épen e gyar
ával, közfitt

eláruló vo
zleteire, mig
verő „tragé
mber a maga
a következő
leg. A világ
és Ádám
mákban, mint
benne, az
ind mindent
og, uralkodó

ermészetesen
ya következ
llása tarthat
rosvásárhelyi
eit elhagyva,

a rom. kath.
adni, hanem
hányódott,
Nyugtalan
a ref. hitre
nyerét tani

tudja, hogy
szontagságos

tűnő szónok
elent, ezek
akkal mon
elhalálózása
gróf Kemény
almi termé
i kollegium

az abrúdbá

Mindaddig képviseli korának ideálját, míg a kor megszűnik ideálokat alkotni; ő több, mint egy egyetlen individuum. Ő ép úgy az első, mint a mindig visszatérő ember, a z e m b e r par excellence, ő az egész emberiségnek folyton eszterlőző, mulékony formákban öltözött örök szelleme; megtestesülése az emberben lakozó leg-hatalmasabb érzések mindenikének, a szeretetnek, hitnek, élvívágnak és ismeret utáni szomjúnak. Épen azért élet-vándorlásaiban mindig újra feltalálja első szerelmét, Évát a női legteljesebb értelmében a szónak, ki vele együtt változik ugyan a korról, de mindig a férfi oldala mellett áll, majd mint angyal, ki őt a magasba utalja, — aztán ismét, mint élvívő kéjő, ki őt le az anyaghoz rántja. Az ember lényege: „kettősnek születve és kettősségében mégis egy” — ama kölcsönös egymáshatásban tükröződik le; az „Ember tragoediájának”, mint Madách művét nevezi, — egy kettős tragédiának kellett volna lenni.

Ez általános jellemzés után, a tartalom részletes tárgyalásába bocsátkozva, a psycholog és történezt rutin-jával rajzolja az egyes jeleneteket, kidomborítva a fennebbi sorokban vázlatosan odavetett képet. Tér és idő korlátoltsága miatt azonban a részletekkel nem foglalkozhatom, annyival inkább, mert „nunc venio ad fortissimum” és azt a maga terjedelmében lehető hűen ohajtom a t. olvasóknak bemutatni.

A költő egyénisége és a mű között való viszonyról, a hatalmasan nyilatkozó individualis jellegről, a felfogás eredetiségének kérdéséről, kapcsolatban a világirodalom hasonló problémákkal foglalkozó remekeivel és író világ-nézetéről van szó.

„A feltűnés, melyet e mű Magyarországon keltett, teljesen jogos. — így kezdi ironónk. Erzék, hogy itt egy nagy és nemes szellem az emberiség legmélyebb problémáit, a gondolkodás legmagasabb kérdéseit érintette. Kiváncsán bár a kritika a versszerkezetben néhol még több lyrait, mutasson bár rá a Madách műve és Göthe Faustja, valamint Byron munkái között levő érintkezési pontokra: de az egésznek fenéges és a mily eredeti, ép oly genialis gondolatához egyetlen megjegyzés sem férhet.” Az érintkezési pontok annyira világosak, hogy a költőnek lehetetlen volt azokat nem látnia és ha látta, akkor akarta is. Sokkal gazdagabb volt, hogysen kölcsönre szorult volna, de az anyag maga, melyet választott, vonta maga után szükségkép az érintkezést. „Az ember-typus, vagy a mint ő azt felfogta, a Fausttypus volt a maga örök nyugtalanságával, megoldatlan kérdéseivel, a nemes iránti fogékonyságával, mi őt, mint Miltiadest, önfeláldozásra készíti. élvívóval, mi őt, mint Sergiolust, a gyönyör karjaiba űzi. földi ösztöneivel és égi vágyaival, typusa amaz egyetemes emberi törekvésnek, melynek Faust a megtestesülése.”

Ha már egyszer Madách, műve hőseiként egyfelől a kétkedő Faust embert, másfelől a neki részben őt szolgáló, részben őt kísértő gonoszt lépteti fel, természetesen nek találjuk az érintkező azon munkákkal, melyek szintén ez alakokkal foglalkoznak; — „e két alaknak oly viszonyban kellett egymással állnia, mely Kain és Luciferre, Faust és Mephistora emlékezteti; ők csupán, mint ember és Sátán állhattak szóba és érintkezhetek. Madáchnak vagy eredeti, nagy eszméjét kellett volna feladnia, vagy kibékülnie azzal a gondolattal, hogy hangok fognak felemelkedni, melyek őt e hasonlóságért, a jog felületes látszatával, hibáztatni fogják. Szerencsésen, az utóbbit választá és az „Ember tragoediájában” megajándékozta Magyarországot költészetének legremekb alkotáásával.”

VEGYES HIREK.

— **Választás.** Folyó hó 3-án magyarigenben meg-ejtett országgyűlési képviselő választás alkalmával beadott 376 szavazat, melyből báró Kemény Géza kapott 320 és dr. Rosenberg Gyula 56 szavazatot. Közlebből bővebben fogok írni ez ügyről.

L. V.
— **Szép novemberi** napjaink vannak, melyek akkár májusba is beillenének. Gyönyörű napfény, átlátszó tiszta kék levegő, s déltáj 22 R° fokig emelkedő kellemes lég-mérséklet oly báj köleszőnek a pihenésre készülődő természetnek, milyennek sokszor az ébredő sem dicsékedhetik. Csak jó sokáig tartana, hogy az elmaradt sok me-zoi munkát befejezni lehessen.

— **Eljegyzés.** Czirlea Mihály abrúdbányai kir. köz-jegyző a napokban eljegyezte Papp József marosvásárhelyi kir. táblai bíró leányát Zoét.

— **Érdekes aranyeletre** bukkantak földásás köz-ben a román határ közelében. a gróf Mikes féle kraszna-i erdőben az ott dolgozó székely cigányok. A lelet 12 egyenként 430 grm. súlyu aranyrudból áll, melyek a szerémségben székélő római bányafelügyelők tisztán olvas-ható bélyegével vannak megjegyezve. A rudak egy része brassói pénzváltokhoz került, kinnél azokat a rendőrség lefoglalta. Egy párt a háromszékmezei tisztség foglalt le, s így lehet remélni, hogy e becses leletnek legalább egy része nem vándorol ki a külföldre, hanem a hazai muze-umnak birtokába jut.

— **Nagy Péter** néhai ev. ref. püspök síremlékét, mult hó 29-én leplezték le a kolozsvári temetőben. A köz-gyűlésen Kolozsvárt időzö tagjai élőkön a főgondnokokkal, mindnyájan jelen voltak a lélekemelő ünnepeknél. Al-kalmi imát Szász Domokos püspök, emlékbeszédet dr. Kovács Ödön theol professor mondott. A 2 diszes síreml-ék és sírbolt 3269 ft 94 kr-ba került s így több, mint 1000 ft maradt meg az e czélra begyűlt 4343 ft és 22 krból.

— **Hymen.** Folyó hó 1-én tartotta Barabás György, esőkei ref. lelkész esküvőjét Miklósi Róza kisasszonnyal, Miklósi K. kedves leányával. Az esketési szertartást Szilágyi Farkas, helybeli lelkész végezte, ki nemcsak csinos eske-tési beszédet, hanem a vacsora alatt talpraesett felkösön-töket is mondott; a násznagy teendőiben és a vendég-szeretethen pedig Salmen Frigyes szeszgyáros mutatta be derék embernek magát. Különben a menyegző nagy csendben és szűk családi körben folyt le. — A másik menyegző, melyről szintén megemlékezhetünk, folyó hó 5-én tartott. Péter Antal lőrinczvele lelkész esküdött örök hűséget Lőrincz Berta kisasszonnyal, Lőrincz Károly nagyenyedi polgár szeretetre méltó leányának. — Az ifju párt Csekme Ferencz geryeszegi pap, a vőlegény kebel-barátja adta össze lélekemelő, vallásos ihletől áthatott beszéd kíséretében. Az új pár délután 4 órakor indult városunkból a lőrinczvele parochiába. Kisérje áldás és szerencse egész életükben.

— **Az adózó közönség** figyelmébe. Nagyenyed város adóhivatala egy az általa kibocsátott hirdetőnyelben közhírré teszi azt, hogy miután a folyó évi IV-ik évne-gyedi adó, hadmentességi díjak és egyéb kincstári tarto-zások már e hó 1-ével esedékessé váltak, siessen minden hátrálékos tartozását e hó 15-ig annyival is inkább befizetni, azontul az I. foku végrehajtás az intés, és azután 8 napra a II-od foku végrehajtás a zárlat, minden hátrálékos ellen feltétlenül keresztül fog vezetetni.

— **A kéveköti-aratógépek terjedése** — czim alatt ez év tavaszán egy közlemény jelent meg a lapokban, mely azt az öröndetes tényt konstata, hogy a „M o. C o r m i c k”-féle kéveköti aratógépek hazánkban mind-jobbban terjednek. Ma már meglegedéssel említhetjük fel, hogy az említett közleményben felsorolt és különben is számos helyen ismert előnyök az idén is sok gazdát indítottak arra, hogy e kitűnő és aránylag olcsó gépet, mely már a kitűntetések és első díjak egész légióját mutat-hatja fel beszerezze és ez által megmeneküljön az emberi munkaerővel járó aratás bosszankodásaitól, kellemetlen-ségeitől és lassúságától. E gép rendkívüli munkaképessége, szilárdsága és könnyű kezelése teszi csak lehetővé annak elterjedését hazánkban. És miután előre látható, hogy a „M o. C o r m i c k”-féle kéveköti aratógépek jó híre még számosakat fognak beszerzésére indítani, szüksé-gesnek tartjuk megjegyezni, hogy Müller Emil ur budapesti járhír mezőgazdasági gépraktár-tulajdonos (Váci körút 76. sz.), a világhírű Mo. Cormick-féle gyár képviselője szívesen ad e tárgyban bővebb felvilágosítást és vásárlás esetén, kívánatra nemcsak munkába állítja a gé-pet, hanem annak kezelését is be taníttatja az arra hiva-tott munkással.

CSARNOK.

Egy népfelkelő tragoediája.

(Folytatás.)

Bajos Aurora közel tündöklő szekerén; rózsaszín palástja szélesen terül el keletnek tájain. A hajnali őrzá-rat ütemes léptekben teszi szokott útját. A mint az At-riump Regiumhoz ér, meghökkenve látja, hogy a palota kapuja nyitva s az odarendelt népfelkelő őrség mély álomban hever a földön. A vezető borzasztó dolgot sejt: „itt az éjjel szentségtörés történt!” kiáltja s vad haraggal rohan az alvókra, fegyverével riasztja fel halotti álmukból.

A szuró fájdalomra hanyatt esik hőstünk az álmodott diadal szekéről; fölébred, fölgrlik, rémülve kap lánd-zsájához.

„Fegyverre vitétek, kiáltja, vissza jött az ellenség!” Mikor fölébredtek, már mindnyájan le is voltak fegyverezve.

A vezető harsány, durva hangon kéri számon a tör-téneteket. Lámia nem szól semmit, csak nézi hosszan, me-reven a nyitott kaput és úgy érzi, mintha sirja nyílt volna meg előtte, mintha a Tartaros rejtelmes, sötét szörnye-i merednének onnan rá rémséges tekintetökkel, hogy izekre tépjék nyomorult testét s tagjait elszórják az égi madarak-nak és kőbor ebeknek.

Még tartott néma lelki küzdelme, mikor az eset megtudakolására elküldött katoná visszatervén, fülébe dö-rögte, hogy azon éjjel eltűnt egy Vesta-szűz. Egyszerre egész testében remegni kezdett és egy hangnőkül össze-rogyott.

A borzasztó eset híre villámgyorsan járta be az egész várost. A nép, melyet a közelebről szenvedett súlyos vereségek amugy is kétségbe ejtettek, kátszeresen megré-mült e vakmerő szentségtörés hallatára. Borzadva gondolt a megsértett Vesta haragjára és egy még nagyobb szeren-csétlenség bekövetkezésére. Hannibál a kapuk előtt... s talán holnap már kegyetlen pun katonák száguldják be a várost, pusztulást és halált hozva mindnyájokra. „Halál! halál a gaz Lámia!” kiáltják. Jertek házára, tegyük a földdel egyenlővé, tépjük szét őt és egész nyomorult faj-zatát! Szétfecsenő vérök legyen engesztelő áldozat a megsértett istennőknek!”

A felbőszült tömeget csak a legnagyobb erőfeszítés-sel tudta visszatartani a Lámia házhoz rendelt katonaság, azzal a megnyugtatóssal, hogy Lámia már a Tullianum-ban, a halálra ítélték börtönében ül, családja pedig a köztársaság fegyvereinek oltalma alatt áll.

A mit az őrcsapat vezetője a tömeg lecsendesíté-sére mondott, igaz volt. A szerencsétlen Lámia csakugyan a legborzasztóbb börtönben, a Tullianumban áll, hová, fölészmelése után, a praetor parancsára vitték.

A Tullianumot Servius Tullius király építtette, kiről nevé is nyerte. Ez egy csaknem egészen körök földalatti helyiség volt. Átmérője 6.740m. magassága 2m. Durván faragott négyzetű kövekből épült. Falai tető-irányban egy kissé befelé hajoltak mint egy csonka gulánál, hogy a gyengén görbült boltívet támogassák. Nem képzelték borzasztóbb, iszonyubb valami, mint ez a sírbolthoz ha-sonló börtön, mely sem ablakon, sem másféle nyíláson viláosságot nem kapott, s még csak ajtaja sem volt. Csak a boltzatán hagyott köralku lyukon át lehetett közlekedni. Az is csak akkor volt, hogy egyszerre csak egy ember fért be rajta. Lépcső sem vezetett onnan le, hanem mindannyiszor létrát bocsátottak le, melyet a fo-goly lemászása után azonnal felvontak. A minden fogal-mat meghaladó tisztátalanság és undorító bűz irtózáttal töltötte el a kíváncsiakat, kik a helyiség megtekintésére rá szánták magukat. Az oda tett folyvokat a legtöbb esetben ott helyben végezték ki s ott is hagyták; de ha nem végezték is ki, három-négy napnál tovább nem ál-lották ki az ott tartózkodást: megölte őket a halálhozó levegő, iszonyat és undor.

Ide került szegény Lámia. Vele már végezték volna; de hátra voltak a többi bűnösök: először a megszökött Vestaszűz és szöktetője kiknek tartózkodási helyét még ki kellett kutatni — és a salusok.

Az eset annyira nevezetes volt, hogy a praetor és pontifex maximus (a papok fejedelme), kinek a Vesta-cultus és Vestaszűzek felügyelete is hatáskörébe tartozott a senatus elé terjesztették. Lámiaira nézve a praetor a strangulatiót, azaz a hurokkal való megfojtást ajánlotta, ha addig életben maradna; a salusokra a deportatiót, a számkivetésnek azt a nemét, mely szerint az elítélt el-vesztette összes polgári jogait, a római polgárt megillető tógát nem volt szabad viselnie s egy Rómán kívül meg-jelölt helyről soha sem volt szabad távoznia. Az eskü-szegő, köteleességét, helyét hűtelenül elhagyó Vestaszűzre a törvény azt rendelte, hogy a bűnösök mezején ássott sír-bolthoz élve temessék el, egy napi élelemmel (egy ke-nyér, egy korsó víz, egy kis olaj és tej), hogy ne az éhség ölje, meg azt a testet, mely a világ legszentebb szertartásainak szolgálatára volt szentelve. A szöktetőre a vesszőhalált indítványozták, mely szerint az elítéltet addig vesszőztek, a mig meghalt.

A tanács már-már megnyugodott az indítványozott büntetésekben, mikor feláll egy ősz, tekintélyes alak, ki-nek mély belátással párosult tapasztalása a legbonyolul-tabb kérdésekben is mindig megtalálta a biztos megoldás eszközeit, és int, hogy beszéljen akar. Minden szem ki-váncsian és kérdőleg irányul feléje.

„Béles tanácsatyák! — kezdi beszédét — ti arra a kit főbűnösnek tartotok s kinél én — mellesleg mon-dom — a szöktetőt sokkal bűnösebbnek tartom, a leg-borzasztóbb büntetést akarjátok szabni. Nagyott vétkezett de szerencsétlen végzete vitte bűnébe. Bizzátok hát bü-n-tetését is a végzetre. Ő, a kit balsorsa oly vakon sodort vesztébe, nem fog megállni a féltalon. Minnyájan tud-játok, hogy börtönbe huzoztatása alkalmával arra kért hogy bizzátok rá a szökevények felkeresését és elfogását. Ezzel ő a legborzasztóbb büntetést mondta ki önmagára, mert nem tudja, hogy a megszökött Vestaszűz épen az ő leánya. Hozassátok hát ki rögtön a börtönből, ha még él; adjatok melléje kellő számú katoná-csapatot, hogy ő maga hozza vissza önön gyermekeit a legborzasztóbb halál karjaiba. Ha a szökevényeket meg nem találná, még mindig módokban fog állani, hogy rajta a törvényszabta büntetést végrehajtsátok.

Az indítvány közhelyesséssel találkozott s a praetor ez értelemben mondta ki a határozatot.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsfák altaljának trágyázása.

Még nem igen régen, akárhány értelmesebb gazda akadt, a ki nagyot nevetett s a fejét hitetlenül rázta, ha valaki a gyümölcsfák rendszeres trágyázásáról beszélt, sőt olyanok is voltak, a kik az árnyékszéki trágyával, korhadt ténén trágyával stb. való trágyázást határozot-tan károsnak tartották; még most is akárhány kertész van, a kik a csontmagu gyümölcsfák trágyázását káros-nak tartják s tagadhatatlan, hogy bizonyos tekintetben igazuk is lehet, a mennyiben a módját nem ismerik s az idejét figyelembe nem veszik. Öreg- és déd-apáink sem trágyázták a gyümölcsfákat s mégis óriási fákat neveltek oljanokat, hogy a mieink, melyeket 20—30 évvel ezelőtt ültettünk, soha sem lesznek akkorák, de olyan kort sem érnek el. Elődeink a magot rendszeresen

azonnal az állandó helyre ültették, még pedig nem a mostani módon, melyet szabálynak tekintünk. A nemesítést a legmagasabbnak talált helyen végezték, majd alul közel a földhöz, majd föntebb fél és egész férfi magasságban, úgy hogy a forradási helyek még most is felismerhetők; a gyökeret sem ápták, mert a fákát soha sem ültették át, mely körülmény a fának terjedelmesebb növekedését előmozdította. Az így áptolt fa 20-30 év alatt erős törzsén terebélyes koronát fejlesztett, melyen aránylag kevés gyümölcs termett, de később, midőn a növény mintegy megszűnt, a fa termékenyebbé vált. De mit követelünk ma egy fiatal gyümölcsfától? Akárhány katalógusban a faiskola-tulajdonosok arra figyelmeztetnek, hogy ez, vagy az a fajta már az első években gyümölcsöt terem; pedig igen fontos kérdés, vajjon ez a nagykorú termékenység nem árt-e az illető gyümölcsfának. Most már arra törekzenek és azt akarják, hogy a gyümölcsfák minél korábban teremjenek.

A fa növekedését és termékenységét jelentékenyen előmozdítjuk, ha táplálkozásáról ép úgy gondoskodunk, mint a többi növényeinknél. A gyümölcsfákat éppen úgy kell ápolni, mint a többi kultur-növényeinket. Trágyázás, porhanyítás, a talajnak szellőztetése, az általa javítása, a korona ápolása, javítása a fajok helyes megválasztása oly teendők, melyeket manap már csak oly gyümölcstermelők mulasztanak el, a kiknek a haladás iránt vagy érzékük nincs, vagy azt szándékosan ignorálják. Akár magunk használjuk fel a gyümölcsöt, akár a piacra küldjük, vagy más módon értékesítjük azt: okvetlenül szükséges, hogy a gyümölcstermő fákát megfelelő ápolásban és gondozásban részesítsük.

A mimost már a gyümölcsfák trágyázásától leti, meg-

jegyzendő, hogy semmit sem használunk vele a fának, ha a folyós trágyát egyszerűen a törzs körül a földre öntjük; ezzel a gyomnak és fűnek a fa körül sokkal nagyobb szolgálatot teszünk, mint a fának. A czélunk csak úgy felelünk meg, ha a fa körül a földet bizonyos mélységig felássuk, sőt a korona kerülete alatt több helyen egy méter mély lyukakat furunk, a trágyalét ezekben öntjük s a lyukakat, miután néhány hétig nyitva voltak, rövid, ritka trágyával töltjük meg, mi által kettős czélt érünk el: trágyázást és szellőztetést. Ha ezt a jövő s következő években folytatjuk, úgy 5-6 év alatt az általa új megtrágyáztuk, hogy a haszon el nem marad. E trágyázásnak a hatása a fa külsején is meglátszik. Például hozhatom fel, hogy a három év alatt, mohával benőtt, összeroppedezett kérgű gyümölcsfák csupán az által (mész és vakarás nélkül) teljesen megjavítottam, hogy folyós trágyával okszerűen trágyáztam. A harmadik évben a kéreg 30-60 cm-ter hosszú darabokban hullott le s a lehullott darabok alatt vöröses egészséges új kéreg képződött. A fa külsejéről következtethetünk annak egészségi állapotára s valamint az állati testnek beteg részeit a legtöbb esetben a nedvek javítása által gyógyítják, ily módon legtöbbször a beteg fát is sikerül meggyógyítani. Ha valamely fa nagyon be van mohosodva, ha kérge össze van ropedozva, ez a legtöbb esetben a rossz táplálkozásnak a jele, ép úgy, mint a marhánál a hosszú s borzaszérk. Ez azonban nem zárja ki azt sem, hogy a szervezetben is lehetnek hibák.

Tagadhatatlan, hogy az okszerűen véghez vitt altalajtrágyázás fáradságot és munkát igényel, s habár az ősz második és a tél első felében végezhetjük is, első esetben a gyakori eső, a második esetben a fagy teszi

gyakran lehetetlenné, kivált ha a munkát tökéletesen és helyesen akarjuk végezni. Ásóval és kapával a gyümölcsfák trágyázásánál nem sokat érünk el. E czélra a föld-furók legalkalmasabbak, melyek manap már oly tökéletesek, hogy bármely munkás könnyen kezelheti s egy óra alatt 40-50 lyukat furhat vele a fa körül, ámbar elég, ha egy fa körül 20-30 lyukat furatunk 50 cm-ter mélyet évenként. Magától értetik, hogy minden évben más-más helyen, még pedig az előbbi furt lyukak közt kell az új lyukakat furatni. Ezt a trágyázási módot a körtefánál is lehet alkalmazni s mint a tapasztalat bizonyítja, igen jó alkalommal. B. F.

NYILTTÉR*)

Igen tisztelt Polonyi úr!
Miután nőmmel szemben a foghuzási ügyességét és szakképzettségét tanúsította, én pedig meleg köszönetem nyilvánítása mellett azon töreksem, hogy önnek mentől több kundschaftat szerezzek és ajánljak. Ez alkalommal ajánlom ezen ifju legényt — kit már hetek óta kinez a fogfájás — kérem vele is jól elbánni, hogy a paraszt nép között is az ön szakképzettsége mentől szélesebb körben elterjedjen — mit méltan ki is érdemel. —
Öszinte jóakarója

Aranyos-Csákon, 1887. **Czltrom Ábrahám,**
apr. 27. (Tordaaranyosmegye.) haszonbérlo.

*) E rovatban közlőtekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Felelős szerkesztőség:
Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos **WOKÁL JÁNOS**

H I R D E T É S E K.

Sz. 2209—1887.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy
CRISZTEA QUISZIE s társai végrehajtónak CRISZTEA ÁVRAM I. JUON végrehajtást szenvedő elleni 32 frt 21 kr tökéletes és járuléki iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság, a nagyenyedi kir. járásbíró területén levő, Havasgyógy fekvő 79. sz. tjkvben A+ 2-5. 14-16. rendszám alatti fekvőkre az árverést 344 frt 50 kr ennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

1887. évi november hó 28-ik napján délelőtt 10 órakor Havasgyógy községében megrendelt nyilvános árverésére megállapított kikiáltási árban alól is eladati fognak.
Arverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsarának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1887. július 6.

Szentpáli Károly,
kir. aljbíró.

Sz. 210—1887.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi királyi járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a
ÁVRAM JUON I. DUMITRU végrehajtónak, CRISZTEA ÁVRAM I. JUON végrehajtást szenvedő elleni 52 frt 55 kr tökéletes és járuléki iránti végrehajtási ügyében a nagyenyedi kir. járásbíró területén levő a havasgyógyi 79. sz. tjkvben A+ 6-9., 12-13. rendszám alatti fekvőkre az árverést 364 frt ennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

1887. évi november hó 19-ik napján délelőtt 10 órakor Havasgyógy községében megrendelt nyilvános árverésére megállapított kikiáltási árban alól is eladati fognak.
Venni szándékozik tartozni az ingatlanok becsarának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1887. július 6.

Sz. 3210—1887.

tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy borosbocsárdi MIKLEA PETRU végrehajtónak sárdi CSETEAN NIKULAE és társai végrehajtást szenvedő ellen 105 frt tökéletes és járuléki iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. járásbíró területén a sárdi 40. sz. tjkvben A+ 1. rendszám, — a 41. sz. tjkvben A+ 1. rendszám, — az 523. sz. tjkvben A+ 4. rendszám fekvőkre egészen 309 frt becsárban az árverést elrendelte és hogy a fenn megjelölt ingatlan az 1887. évi december hó 30-ik napján délelőtt 9 órakor Sárd községében megrendelt nyilvános árverésére megállapított kikiáltási árban alól is elfognak adni.
Arverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becsarának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól.
1887. évi szeptember hó 27-én.

A kivonat hitelességét igazolja

Dobolyi Ferencz
kiadó.

Sz. 2360—1887.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közze tetetik, hogy a
kir. államkincstár végrehajtónak 23 frt 33 kr hátralék tökéletesítésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő DEAK ILIA és nejeinek a Szász-Csánád 69. sz. telekjegyzőkönyvben A+ 1-5. 7-16. rsz. alatt foglalt fekvősei 521 frt megállapított kikiáltási árban Szász-Csánád község előjárósági helyiségében
1887. évi november hó 21-én délelőtt 10 órakor elrendeltetik, mely nyilvános árverésen a fekvők a kikiáltási árban alól is eladati fognak.
Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Szász-Csánád község előjáróságnál megtekinthetők.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1887. július 9.

Sz. 2500—1887.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a
Nagyszébeni ALBINA TAKARÉK és HETELINTÉZET végrehajtónak 29 frt 44 kr tőke, ennek 14 frt 72 kr után 1883. évi július 1-től, 14 frt 72 kr után 1884. évi június 1-től járó 8% kamata 13 frt 60 kr költségkövetelésének kielégítése végett, végrehajtást szenvedő MAJER TANÁSZIA s neje MOSNYAK JOANNA nevében álló a buzásbocsárdi 163. sz. tjkvben A+ 1. 2. 9. 15. 17. és 20. rendszám alatt foglalt fekvősei 646 frtban megállapított kikiáltási árban Buzásbocsárd község előjárósági helyiségében
1887. évi november hó 29-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen a kikiáltási árban alól is eladati fognak.
Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 15 30 és 45 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.
Különb az árverés megállapított feltételei alóli tkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Buzásbocsárd község előjáróságnál megtekinthetők.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1887. augusztus hó 12-én.

Szentpáli Károly,
kir. aljbíró.

Sz. 2606—1887.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy
Alsóféhergye tiszti főügyése által képviselt m. kir. javító intézetek felállítására és fenntartására fordítandó alap végrehajtató 100 frt pénzbüntetés ezuttal 6 frt 50 krban megállapított költségkövetelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő VETTI MÁRTON-nak a marosújvárnak 208. sz. tjkvben A+ 1. r. szám alatti ingatlanra vonatkozó térszámolmányát és épületalajdona 560 frtban megállapított kikiáltási árban Marosújvárakna község előjárósági helyiségében
1887. évi november hó 21-én délelőtt 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási árban alól is eladati fognak.
Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után harmincz nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.
Különb az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Marosújvárakna község előjáróságnál megtekinthetők.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1887. július 11.

Sz. 2759—1887.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy
OSONGVAI BARNA AUGUSZTIN végrehajtató 45 frt 46 k tőke, ennek 1877. évi október 3-tól járó 6% kamatai, 11 frt 20 kr költségkövetelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő POPA MARIA-nak a Csongvai 180. sz. tjkvben A+ 1. 2. 5. 7. 9. 11. 15. 19. 22. rendszám alatt foglalt fekvősei 541 frtban megállapított kikiáltási árban
1887. évi november hó 25. napján d. e. 10 órakor Csongva községében megrendelt nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladati fognak.
Venni szándékozik kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni.

A vételárt pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 és 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.
Különb az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Csongva község előjáróságnál megtekinthetők.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1887. augusztus 12-én.

Ny. Wokál János könyvnyomdájában Nagyenyeden.

Sz. 2236—1887.

k. i.

Arverési hirdetmény.

Abrudbánya város tanácsa részéről közhírré tetetik, miszerint:

1. A szesz- és pálinka árulási jog;
2. Az országos- és hetivásár, a héten általi vásárvám;
3. A bor és sör kocsmárlási díj;
4. A városi mézszárszék és ahoz tartozó vágóhíddal;
5. A kövezetvám;
6. A héten által és hetivásár alkalmával levágandó marhák utáni fogyasztási díj;
7. A hentesek által hetivásár alkalmával használandó vágóhídnak beszedési díja;
8. A várost illető vadászati jog;
9. A kornatorki, bugyi és Mladin Nikolae nevű szénárterek; és
10. Az 578 helyrajzi számú porondos hely az 1888-ik év január hó 1-ső napjától kezdve — három egymásután következő évekre — haszonbérbe kiadatik.

A nyilvános árverés Abrudbányán, a városi tanács nagytermében ez évi november hó 15-én reggeli 9 órakor és esetetleg következő napjain fog megtartatni, miről vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel értesítettek, hogy az árverési feltételek a polgármester irodájában a hivatalos órákban megtekinthetők.

Az árverezni kívánók a bánatpénzzel lásák el magukat.

Írásbeli ajánlatok a kívánt bánatpénzzel ellátva a város polgármesteréhez az árverés megkezdése előtt beadhatók, melyekben határozottan kiemelendő, hogy ajánlattevő az árverési feltételeket ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

A b r u d b á n y á n, 1887. okt. hó 25-én.

A városi tanács.

En, Csillag Anna

185 ctm. hosszú óriási Loreley-hajammal, melyet az általam föltalált kenőcs 14 havi használata után nyertem, mely megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövést és erősíti a hajbört, uraknál elősegít egy teljes erős szakálnövést, rövid ideig való használata után a hajnak, valamint a szakálnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megőrzi a korai őszüléstől a legmagasabb korig. Egy köcsög ára 50 kr, 1 frt, 2 frt. Postával küldés naponként a pénz előleges beküldése, vagy postautánvétellel mellé az egész világba.

CSILLAG és TÁRSA,
BUDAPEST,
Király-utca 26.

18-20